

Plus

INTERVIEW | ROZHOVOR:
HR Management =
Change Management
Uršula Králová (T-Mobile)

2017 APRIL
DUBEN

Magazin der deutsch-tschechischen Wirtschaft
Magazin česko-německého hospodářství

Der Kunde ist König
Náš zákazník, náš pán

Blaues Jobwunder
in Tschechien

HR im digitalen Ozean
HR v digitálním oceánu

Tolerance SEI k firmám v oblasti energetických úspor je u konce

Pavel Zinburg, gestor pro oblast energetického managementu, TÜV SÜD Czech

Zákon č. 103/2015 Sb., účinný od 1. 7. 2015, kterým byl novelizován zákon č. 406/2000 Sb., přinesl zcela nové požadavky v oblasti energetické náročnosti. Velké podniky mají od 31. 12. 2015 povinnost zpracovávat každé čtyři roky energetický audit nebo zavést a akreditovanou společností certifikovat systém energetického managementu podle normy ISO 50001. Tento požadavek vychází ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU. Cílem je efektivnější využívání energie, resp. snižování energetické náročnosti.

Plnění těchto požadavků, za jejichž nesplnění hrozí pokuta až 5 milionů Kč, kontroluje Státní energetická inspekce (SEI). Ta nejprve kontroly odkládala, aby podniky měly dostatek času na rozhodnutí, jak požadavek splní. Toto období je ale již nenávratně za námi. Podle slov ředitelky odboru kontroly SEI je kontrola plnění požadavků na zpracování energetického auditu nebo zavedení managementu hospodaření energií jednou z priorit SEI pro letošní rok.

Velmi specifický způsob provedení energetických auditů Energetický audit zpracovává v České republice tzv. energetický specialista (tedy nikoliv energetický auditor), zapsaný do seznamu Ministerstva průmyslu a obchodu. Pro zpracování auditu tedy podnik potřebuje externího odborníka.

Kompletní postup provedení energetického auditu lze nalézt například v pětidílné mezinárodní normě ČSN EN 16247:2013 Energetické audity, která se zabývá obecným postupem zpracování energetického auditu, budovami, procesy, dopravou a kompetencemi energetických auditorů. Postup provedení energetického auditu je detailně popsán také v normě ČSN ISO 50002:2016.

Můžeme se proto pozastavit nad tím, že ani jedna z uvedených norem se v české legislativě nevyužívá. Vznik a forma energetického auditu v České republice jsou totiž velmi specifické.

Forma a obsah zpracování energetického auditu se v České republice výrazně formovaly zejména v 90. letech 20. století, kdy jeho obsah ještě nebyl legislativně nijak upraven. V porevolučním období procházela většina výrobních podniků velkými transformacemi. Základním faktorem úspěchu se náhle stala efektivnost výroby, velké areály se rozpadaly a restrukturalizovaly, firmy optimalizovaly nároky na prostor a technické vybavení, zcela nové „západní“ technologie přinášely výrazné možnosti úspor energie. Na to vše ovšem často byly omezené finanční zdroje. V důsledku toho vznikl spontánní požadavek na zcela komplexní, „všezahrnující“ posouzení energetického hospodářství, které by přineslo analýzu všech možných řešení pro budoucnost. Tento přístup nakonec přešel až do podoby dnešního obsahu energetického auditu (vyhláška č. 480/2012 Sb., která provádí zákon č. 406/2000 Sb.).

Rozdíl mezi zmíněnými mezinárodními normami a vyhláškou je především v tom, že **obě normy předpokládají, že se energetický auditor nejprve domluví s klientem na cílech energetického auditu (a tedy i obsahu závěrečné zprávy) a tyto cíle pak společně naplňují** a velká pozornost je věnována postupu při provádění energetického auditu. Stávající platná vyhláška se naopak postupem provedení auditu prakticky nezabývá, pouze stanovuje detailní požadavky na obsah závěrečné zprávy, čímž je předem pevně definován cíl auditu.

Informace, či výsledek odpovídající potřebám firmy? Výsledkem je, že podnikatel, který se rozhodne pro energetický audit, obdrží elaborát, jehož obsah je dán vyhláškou a nikoliv skutečnou potřebou. Velmi často obsahuje řadu informací, které zadavatel vůbec nepotřebuje (ale zaplatí za ně), a naopak informace, které by zadavatel uvítal,

v něm nejsou (ledaže by si je objednal a zaplatil nad rámec auditu). Energetický specialista je většinou nucen s ohledem na finanční stránku věci věnovat zpracování co nejméně času a zároveň je zcela závislý na informacích, které mu poskytne zadavatel. U komplexnějších energetických systémů je pak otázkou, zda tento specialista vůbec může přinést v energetickém auditu informace skutečně platné pro někoho, kdo dlouhodobě provozuje energetický systém.

Aby podnik mohl informace z energetického auditu smysluplně využít, musí na ně v prvé řadě reagovat vedení podniku. Jeho reakce je pak součástí toho, co nazýváme systémem řízení nebo systémem managementu, který v určité míře zahrnuje energetickou náročnost. V opačném případě nezbyvá než zprávu z provedení energetického auditu uložit do šuplíku, kde zůstane až do skartace.

Jeden systém, sjednocený přístup

Vše, co se v nějaké organizaci děje, se děje v rámci určitého systému managementu, který specifické dění v organizaci buď přímo vyžaduje, nebo alespoň připouští. Obecný systém řízení, jinými slovy systém managementu, má proto bez výjimky každý podnik, bez ohledu na to, zda je tento systém managementu certifikovaný nebo ne.

Má-li tedy podnik reálně pečovat o svou energetickou náročnost, musí tento požadavek v každém případě zahrnout do svého stávajícího systému managementu. Jednou z možností, jak implementovat požadavek na zlepšování energetické náročnosti, je integrovat požadavky normy ISO 50001, které vycházejí ze shodných principů jako požadavky norem ISO 90001 nebo ISO 14001. Požadavky těchto norem jsou proto z velké části prakticky shodné, liší se pouze zaměřením na odlišné aspekty a lze je velmi dobře integrovat. Jednou z charakteristik uvedených norem je, že striktně nepředepisují, co má podnikatel dělat, ale specifikují okruhy problémů, které je potřeba řešit. Plněním požadavků uvedených norem si podnikatel zajistí, že na nic důležitého nezapomněl a vše podstatné má neustále na zřeteli. Tento přístup proto nabízí velkou flexibilitu a je přístupný prakticky všem organizacím. Systém managementu podle normy ISO 50001 si podnik může zavést sám nebo s pomocí externího poradce. Certifikaci systému managementu může pro splnění požadavků zákona č. 406/2000 Sb. provést pouze organizace akreditovaná některým evropským akreditačním orgánem.

Energetický audit a EnMS – rivalita, nebo spolupráce?

Stávající znění zákona č. 406/2000 Sb. staví provedení energetického auditu a certifikaci EnMS jako alternativy, které si tak konkurují a stojí proti sobě jako rivalové. **Systém managementu a energetického auditu se naopak vysloveně doplňují.** Základem stability a pozitivního vývoje každého podniku je obecné způsob jeho řízení, tedy systém managementu, ať už je certifikovaný nebo ne. Mají-li být splněny požadavky zákona 406/2000 Sb., musí management podniku akceptovat snahu o snižování energetické náročnosti. V opačném případě nemají výsledky energetických auditů, analýz a studií valný smysl. Naopak rozhodnutí zpracovat energetický audit nezávislým

specialistou je typickým požadavkem, který vyplývá z energetického managementu podniku. V tom případě je vhodné realizovat energetický audit ve smyslu normy ČSN ISO 50002, kdy je v první řadě domluven cíl energetického auditu, který stanoví systém managementu podniku. Výsledky takového energetického auditu pak padají na úrodnou půdu, protože jsou chtěné a žádané.

Způsoby splnění požadavků zákona č. 406/2000 Sb. a jejich vlastnosti

Energetický audit

Nechat si zpracovat energetický audit je vhodné pro organizace, které:

- zjistily, že jim obsah energetického auditu podle vyhlášky č. 480/2012 Sb. vyhovuje a je pro ně dobře využitelný v rámci jejich stávajícího (minimálně obecného, tedy i necertifikovaného) systému managementu. V tom případě je vhodné před zpracováním auditu seznámit energetického specialistu se záměry organizace v oblasti energetické náročnosti a očekávaným přínosem energetického auditu.
- chtějí pouze splnit požadavek zákona a nemají zájem z této akce cokoliv získat. V tom případě je vhodné se takto přímo domluvit s energetickým specialistou, který v auditu naplní požadavky vyhlášky, ale bude vědět, že opatření navržená v auditu nebude nikdo realizovat. Výsledný audit je co nejlevnější.

Systém managementu hospodaření energií podle ISO 50001

Zavést systém managementu hospodaření energií podle ISO 50001 je vhodné pro organizace, které:

- se již dříve staraly o energetickou náročnost v rámci svého systému managementu. Praxe ukazuje, že pro tyto podniky není obtížné systém managementu podle ISO 50001 zavést, udržovat a certifikovat. V rámci certifikovaného systému managementu nadále naplňují především svoje vlastní požadavky, tak jako doposud.
- chtějí v souvislosti se splněním požadavku zákona věnovat energetické náročnosti více pozornosti, aby za nezbytnou investici spojenou s plněním požadavků zákona také něco získaly, a jsou ochotné uvolnit zdroje nezbytné pro udržování systému managementu podle normy. Jedná se především o čas a kompetence zainteresovaných osob, případně finanční prostředky na externího poradce. Tyto organizace zpravidla hodnotí systém managementu hospodaření energií jako smysluplný, přinášející organizaci podněty na lepší efektivnost provozu.